

Барсукова Г. В.,

канд. техн. наук, старший викладач,

Сумський національний аграрний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СУМСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Виклики сучасності, пов'язані з розвитком науки і техніки, ставлять перед авторами праць та розробниками технологій надважливі вимоги. Нині особливої уваги набуває дотримання академічної доброчесності. Варто відзначити, що дана функція виходить на рівень фундаментальної або основоположної для будь-якої науки, що представлені науковцями або дослідниками.

Одним із напрямків розвитку популяризації академічної доброчесності сьогодні є зміцнення системи виявлення порушень плагіату наукових праць або інших видів робіт та сприяння підтримці такої системи. Здавалося б, що кожна людина є автором свого власного рукопису і претендувати на нього ніхто не міг би. Однак, використання тих чи інших джерел або методів дослідження у сучасній науці часто базується на аналізі уже існуючих матеріалів з теми, що розглядається науковцем. Саме на даному етапі і прослідковується поява скопійованих, іншими словами «запозичених» текстів або думок інших авторів, що присвоюються новому автору даної тематики.

Як би болісно не звучало, але запобігання окремими науковцями плагіату зводиться до зміни структури тексту, проте, при цьому ж, його зміст залишається незмінним. Здавалося б, жодного плагіату. Спеціальні програми показують високий, достатній для публікації, відсоток унікальності, що є перепусткою для показу тексту у широких масах, а ідеї та думки, висвітлені у матеріалах, можуть бути хоча б частково скопійованими, а не рідко і присвоєними.

У зв'язку з вище сказаним, питання популяризації дотримання академічної доброчесності на прикладі боротьби з плагіатом є актуальним та займає важливе місце у розвитку, фільтруванні, відсіюванні та покращенні як існуючого у сучасній

науці, так і нових матеріалів для неї.

У Сумському національному аграрному університеті розроблено положення про запобігання та виявлення академічного плагіату, що вводиться в дію відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Статуту університету з метою підвищення якості навчання, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації, активізації самостійності та індивідуальності при створенні авторського твору та відповідальності за порушення загальноприйнятих правил. Під плагіатом розуміється оприлюднення (опублікування), повністю чи частково, чужого твору під іменем осіб, що не є авторами даного твору (ст. 50 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»). Під академічним плагіатом маються на увазі навмисні відтворення студентами у письмовій чи електронній формах чужого твору, що є опублікованим на паперовому чи офіційно оприлюдненому на електронному носії, повністю чи частково, під своїм іменем без посилання на автора [1, 1 с.].

Види плагіату, що розглядаються у положенні, поділяються на кілька груп, схожих одна на одну. У їх тлумаченні за плагіат вважаються роботи, у яких присутні скопійовані уривки чужих робіт, заміна у таких роботах букв та символів, заміна речень або окремо узятих слів або навіть своє «перетлумачення» змісту раніше існуючого тексту без зміни при цьому логіки та основних фундаментальних ідей попереднього автора тексту [1, 2 с.].

З метою профілактики такого становища у положенні представлено профілактику плагіату у навчальному процесі. Серед можливих методів запобігання плагіату в даному розділі положення висвітлюються розповсюдження методичних рекомендацій з уніфікованими визначеннями вимог щодо належного оформлення тих чи інших посилань на матеріали, що використовуються у творах; популяризація дотримання академічної доброчесності шляхом запровадження дисципліни «Основи науково-дослідної роботи»; відбір кращих робіт, що можуть бути представленими до захисту, та їх публічний захист. Останній із методів сприяння зменшенню порушень плагіату можна вважати одним із ключових та найбільш впливових на автора тексту,

так як публічний захист доводитиме спільноті не лише обізнаність автора у тематиці, що може зменшити вірогідність банально скопійованого або перефразованого матеріалу. За такого методу спільнота, перед якою здійснюється захист, спираючись на власний багаж знань кожного із присутніх, також певною мірою матиме можливість визначення новий матеріал представляється перед нею чи ні [1, 2 с.].

Порядком виявлення факту плагіату та відповідальність за нього передбачаються попередження про виявлення порушень завідувача кафедри або представників деканату (у випадку з дипломною роботою) з довідкою про результати перевірки. Рішенням завідувача або декана визначається не допуск до захисту і відправка матеріалів на доопрацювання чи видача нового варіанту завдання. Крім того, факт академічного плагіату (компіляції) серед творів студентів може бути констатовано комісією, що створена за розпорядженням декана [1, 3 с.].

Спираючись на існуючі положення щодо протидії плагіату у роботах науковців та здобувачів освіти, є можливість популяризації нової наукової бази. Автором роботи має бути усвідомлено те, що його робота має бути не лише унікальним текстом на папері, а і мати власну новизну та здійснювати певний внесок в розвиток науки. Правильність цитування та узгодження з авторами, спираючись на джерела яких здійснюється формулювання власної думки, має бути чітко усвідомлено автором рукопису. Подальші висвітлення ідей та презентація власних досліджень повинні підкреслити оригінальність та унікальність роботи, виконаної автором. При цьому досягається не лише уникнення безправного використання чужих матеріалів, думок та поглядів, а і поповнення світової наукової бази новими, до цього не описаними розробками.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ: положення. СНАУ, протокол № 4 від 11.02.2016 р. 4 с.